

Mednarodni svet
medicinskih sester (ICN)

KODEKS ETIKE MEDNARODNEGA SVETA MEDICINSKIH SESTER (ICN)

PRENOVLJEN 2021

KODEKS ETIKE MEDNARODNEGA SVETA MEDICINSKIH SESTER (ICN)

PRENOVLJEN 2021

Izdala:

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babič in zdravstvenih tehnikov Slovenije
Ob železnici 30a, 1000 Ljubljana

Za založnico:

Monika Ažman

Prevod v slovenski jezik:

Nina Bishop, Helena Kristina Halbwachs, Darinka Klemenc

Grafično preoblikovanje v slovenski jezik:

Barbara Kralj, Prelom d.o.o.

Leto izdaje:

2022

Objavljeno na:

[https://www.zbornica-zveza.si/o-zbornici-zvezi/dokumenti-2/
strokovni-dokumenti/](https://www.zbornica-zveza.si/o-zbornici-zvezi/dokumenti-2/strokovni-dokumenti/)

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in
univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 109171715
ISBN 978-961-273-241-7 (PDF)

Izvirno besedilo na povezavi:

[https://www.icn.ch/system/files/2021-10/ICN_Code-of-Ethics_
EN_Web_0.pdf](https://www.icn.ch/system/files/2021-10/ICN_Code-of-Ethics_EN_Web_0.pdf)

Vse pravice so pridržane, vključno s prevodom v druge jezike. To delo se lahko ponovno tiska in razdeljuje v celoti ali po delih brez sprememb in brez predhodnega dovoljenja, če je napisan vir.

Copyright©2021 by ICN – International Council of Nurses, 3,
place Jean Marteau, 1201 Geneva, Switzerland

PRENOVLJEN IN V SLOVENSKI JEZIK PREVEDEN KODEKS ETIKE MEDNARODNEGA SVETA MEDICINSKIH SESTER (ICN)

Helena Kristina Halbwachs, Darinka Klemenc

Dokumenti, ki jih izdaja Mednarodni svet medicinskih sester ICN, predstavljajo pomembna vodila, strokovne in druge usmeritve medicinskim sestram po vsem svetu. Eden od dokumentov s spoštljivo zgodovino je tudi njihov kodeks etike, ki ga je ICN prvič sprejel leta 1953. Od takrat je bil kodeks v različnih obdobjih prenovljen in ponovno potrjen, nazadnje pregledana in popravljena je različica 2021, ki smo jo na Zbornici – Zvezi prevedli v slovenski jezik. Tako tudi v našem strokovnem združenju sledimo priporočilu ICN, zapisanemu v posodobljenem kodeksu, ki se glasi:

»RAZŠIRJANJE KODEKSA ETIKE MEDNARODNEGA SVETA MEDICINSKIH SESTER

Kodeks etike ICN mora biti medicinskim sestram za zagotavljanje učinkovitosti znan in dostopen. Spodbujamo, da se razdeli izobraževalnim institucijam na področju zdravstvene nege, medicinskim sestram na delovnih mestih, objavi v publikacijah zdravstvene nege in drugih množičnih medijih. Kodeks bi moral biti posredovan tudi drugim zdravstvenim strokovnjakom, splošni javnosti, uporabnikom in oblikovalcem (zdravstvenih) politik, organizacijam za človekove pravice ter delodajalcem medicinskih sester. Nacionalnim združenjem medicinskih sester ICN priporoča, da kodeks sprejmejo, ga prevedejo v jezik(e) okolja ali ga uporabljajo kot okvir za svoj kodeks etike v zdravstveni negi.«

S kar nekaj truda tako profesionalne prevajalke kot tudi dodatnega oblikovanja besedila obeh podpisanih avtoric tega uvodnega nagovora smo ga, upajmo, da uspešno, prevedli tudi v slovenski jezik. Slovenski strokovni (in splošni) javnosti želimo omogočiti čim lažjo dostopnost dokumenta. V prihodnosti v Častnem razsodišču I. stopnje načrtujemo tudi preno

obstoječega Kodeksa etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije in zadostiti tako lastni želji po posodobitvi svojega kodeksa kot priporočilom ICN.

Človek se mora od svojega obstoja naprej odločati med dobrim in slabim, med lastnimi interesi ter interesi drugih, med prejemanjem in dajanjem. Čeprav so se sistemi načel in vrednot med tisočletji pod vplivom različnih kultur in drugih dejavnikov močno preoblikovali, pa osnovno vprašanje ostaja isto - kako razlikovati med dobrim in slabim, med kar je prav in kar ni prav, med tistim, kar bi morali storiti in kar bi morali opustiti. Dogodki zadnjih let so naše sisteme vrednot in načel verjetno pretresli bolj, kot se zavedamo. Valovi beguncev z različnih koncev sveta, pojav epidemije, ekološke katastrofe, vojna na pragu Evrope in mnogi drugi pojavi so nas začeli kot družbo močno skrbeti, žal tudi razdvajati, kar je očitno že ob bežnem pogledu na socialna omrežja. Pojavi v družbi se odražajo tudi v zdravstveni negi, morda še toliko bolj, ker se nas opisana problematika v naših delovnih okoljih pogosto neposredno dotika. Ob tem sta naša poklicna etika in naš sistem načel tista ključna navigatorja, ki nam omogočata varno plutje v razburkanem morju etičnih dilem, težav, dvomov in težkih odločitev. Pomagata razlikovati med dobrim in slabim, med prav in narobe. Pri tem se lahko naslonimo prav na »navigacijske pripomočke«, kot je Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije ter Kodeks etike za babice Slovenije. Zdej se jima pridružuje tudi prenovljen in v slovenski jezik preveden Kodeks etike Mednarodnega sveta medicinskih sester, ki postavlja nove, poglobljene okvire etičnega delovanja medicinskih sester in sprejemanja etičnih odločitev po vsem svetu.

Prenovljeni kodeks naslavlja štiri glavne elemente delovanja medicinskih sester: paciente (ali druge, ki potrebujejo zdravstveno nego), prakso, stroko in globalno zdravje. Pri vsakem izmed njih so v kodeksu opredeljena osnovna načela ter konkretna navodila za implementacijo teh načel v prakso. Tako načela kot navodila odsevajo sodobno problematiko in uvajajo nove koncepte, ki si pri nas šele utirajo pot v prakso. Primer takšnega koncepta je **kulturna varnost**. Ta se razlikuje od že znanega koncepta kulture varnosti, ki zajema spremljanje kakovosti zdravstvene obravnave, naslavljanje varnostnih odklonov in učenja iz napak. **Kulturna varnost pomeni, da se pacient počuti varnega, ne glede na svoje kulturno, etnično, socialno ter ekonomsko ozadje in ne glede na svoja prepričanja, vrednote ter življenjski stil. Pomeni, da se pacient počuti sprejetega, varnega in se ne boji diskriminacije.**

Naslednji novejši koncept je **koncept na dokazih informirane prakse**. Ta se razlikuje od že znanega koncepta »z dokazi podprta praksa« v tem, da je **močnejše osredotočen na osebnost in ozadje pacienta. Dokazi iz raziskav naj bi se dopolnili z vrednotami pacientov, njihovimi željami in okoliščinami, treba pa je upoštevati tudi pridobljene klinične izkušnje.**

Vrednote in obveznosti, zapisane v prenovljenem kodeksu, veljajo za medicinske sestre v vseh okoljih, v vseh vlogah in na vseh področjih njihovega delovanja v svetovnem merilu. Ali kot so zapisali v Kodeksu etike ICN: »Etične dolžnosti in vrednote zdravstvene nege se nanašajo na vse oblike storitev zdravstvene nege in vse vloge: na medicinske sestre v neposredni praksi, učitelje, študente, raziskovalce, vodje, oblikovalce politik in druge. Te obveznosti in vrednote so tudi vodila strokovnih združenj.« Zagotovo tudi naše strokovne organizacije Zbornice – Zveze. In s to popotnico z veseljem predajamo prenovljeni Kodeks etike ICN v življenje.

In še pojasnilo: za strokovno, predvsem pa etično delovanje medicinskih sester v R Sloveniji v praksi predvsem veljajo načela, zapisana v Kodeksu etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije; po teh vsebinah v primeru kršenja etičnih načel kodeksa presoja tudi Častno razsodišče Zbornice – Zveze. Prav pa je, da poznamo tudi kodeks etike na svetovni ravni, zato smo ga tudi prevedli. Njegove vsebine bomo skušali smiselno upoštevati pri prenovi slovenskega kodeksa. Pojasnilo smo napisali z namenom, da ne bi zaradi več kodeksov nastala kakršna koli zmeda.

VSEBINA

NAMEN KODEKSA	8
UVOD.....	8
KODEKS ETIKE MEDNARODNEGA SVETA MEDICINSKIH SESTER (ICN).....	9
IZVAJANJE ELEMENTOV KODEKSA ETIKE ICN.....	9
PREDLOGI ZA UPORABO KODEKSA ETIKE ICN	10
RAZŠIRJANJE KODEKSA ETIKE ICN	11
ELEMENTI KODEKSA ETIKE ICN.....	12
1. MEDICINSKE SESTRE IN PACIENTI ALI DRUGI, KI POTREBUJEJO ZDRAVSTVENO NEGO ALI STORITVE	13
2. MEDICINSKE SESTRE IN PRAKSA	19
3. MEDICINSKE SESTRE IN STROKA.....	24
4. MEDICINSKE SESTRE IN GLOBALNO ZDRAVJE.....	28
<i>Kodeks etike ICN, Profesionalne vrednote.....</i>	32
SLOVARČEK UPORABLJENIH IZRAZOV	34
VIRI.....	41

Kodeks etike za medicinske sestre je Mednarodni svet medicinskih sester (ICN) prvič sprejel leta 1953. Od takrat je bil kodeks v različnih obdobjih prenovljen in ponovno potrjen, nazadnje ta pregledana in popravljena verzija leta 2021.

NAMEN KODEKSA

Kodeks etike Mednarodnega sveta medicinskih sester (ICN) je izjava o etičnih vrednotah, odgovornostih in profesionalnih obveznostih medicinskih sester in študentov zdravstvene nege¹, ki opredeljuje in usmerja etično delovanje v zdravstveni negi znotraj različnih vlog, ki jih imajo medicinske sestre. Ne gre za pravila obnašanja, temveč služi kot okvir za etično delovanje medicinskih sester in sprejemanje njihovih odločitev za doseg strokovnih standardov, ki jih postavljajo regulacijski organi. Kodeks etike ICN vsebuje etične smernice glede vlog medicinskih sester, njihovih nalog, dolžnosti, ravnanj, strokovne presoje in odnosov s pacienti ter drugimi, ki prejemajo zdravstveno nego ali storitve, s sodelavci in drugimi strokovnjaki. Kodeks je temeljni dokument in mora biti nadgrajen z zakoni, predpisi in poklicnimi standardi, ki urejajo prakso zdravstvene nege v posamezni državi. Vrednote in obveznosti, zapisane v tem kodeksu, veljajo za medicinske sestre v vseh okoljih, v vseh vlogah in na vseh področjih njihovega delovanja.

UVOD

Vse od začetkov organizirane zdravstvene nege v sredini 19. stoletja je zdravstvena nega globoko zakoreninjena v tradicijah in praksah, ki vključujejo enakost, dostopnost in spoštovanje raznolikosti. Medicinske sestre vseskozi prepoznajo štiri osnovne odgovornosti zdravstvene nege: promocijo zdravja, preprečevanje bolezni, povrnitev zdravja ter zmanjšanje trpljenja in zavzemanje za dostojanstveno smrt. Potreba po zdravstveni negi je vsesplošna.

Neločljivo z zdravstveno nego je povezano spoštovanje človekovih pravic, vključno s kulturnimi pravicami, pravico do življenja in izbire, pravico do dostojanstva in spoštljivega odnosa. Zdravstvena nega je spoštljiva in neo-

1 Delovanje študentov in študentk zdravstvene nege mora biti v skladu s Kodeksom etike ICN. Glede na stopnjo izobraževanja je odgovornost za ravnanje študentov in študentk zdravstvene nege porazdeljena med študente in študentke ter njihove mentorje.

mejena z dejavniki, kot so starost, barva kože, kultura, etničnost, invalidnost ali bolezen, spol, spolna usmerjenost, narodnost, politika, jezik, vera ali duhovnost, ter tudi ne s pravnim, ekonomskim ali družbenim položajem.

Medicinske sestre so cenjene in spoštovane zaradi svojega prispevka k izboljševanju zdravja posameznikov, družin ter skupnosti na lokalni, državni in globalni ravni. Svoje delo usklajujejo z drugimi zdravstvenimi delavci in **povezanimi skupinami**. **Medicinske sestre** izkazujejo **vrednote** svojega poklica, kot so spoštovanje, pravičnost, empatija, odzivnost, skrb, sočutje, zaupanje in integriteta.

KODEKS ETIKE MEDNARODNEGA SVETA MEDICINSKIH SESTER (ICN)

Kodeks etike Mednarodnega sveta medicinskih sester (ICN) ima štiri glavne elemente, ki zagotavljajo okvir za etično ravnanje: **medicinske sestre** in pacienti ali drugi, ki potrebujejo zdravstveno nego ali storitve; **medicinske sestre** in praksa; **medicinske sestre** in stroka; **medicinske sestre** in globalno zdravje.

IZVAJANJE ELEMENTOV KODEKSA ETIKE ICN

Tabele, ki sledijo opisu posamičnih elementov *kodeksa*, imajo namen ponuditi pomoč **medicinskim sestram** pri prenosu standardov v klinično prakso. V tabelah so predstavljeni primeri glavnih načel, ki se nanašajo na elemente kodeksa in niso mišljeni kot edini možni pristopi. Etične dolžnosti in **vrednote** zdravstvene nege se nanašajo na vse oblike storitev zdravstvene nege in vse vloge: na medicinske sestre v neposredni praksi, učitelje, študente, raziskovalce, vodje, oblikovalce politik in druge. Te obveznosti in **vrednote** so tudi vodila strokovnih združenj. Slika (str. 34 – 35) prikazuje odnose med **vrednotami** in dolžnostmi v stroki zdravstvene nege.

PREDLOGI ZA UPORABO KODEKSA ETIKE ICN

Kodeks etike Mednarodnega sveta medicinskih sester je vodič za delovanje, ki temelji na vrednotah in potrebah. Njegov namen bo uresničen le, če bo uporabljen kot živ dokument v realnem svetu zdravstvene nege in oskrbe povsod, kjer se ta izvaja.

Za doseganje namena morajo medicinske sestre kodeks razumeti, ga po-notranjiti in uporabljati na vseh področjih svojega delovanja. Dostopen mora biti študentom in medicinskim sestram tako v obdobju njihovega študija kot poklicnega delovanja.

Medicinske sestre lahko s pomočjo kodeksa:

- preučijo standarde pod vsakim elementom kodeksa;
- razmislijo o tem, kaj posamezni standard pomeni, ter razmislijo o načinih, kako osebno uporabiti etične standarde na področju zdravstvene nege, izobraževanja, raziskovanja, upravljanja, vodenja ali razvoja politik;
- razpravljajo o kodeksu s sodelavci in drugimi;
- uporabijo določen primer iz prakse za prepoznavanje etičnih dilem ter standardov ravnanja, kot so opisani v kodeksu. Prepoznajo načine, kako s pomočjo kodeksa razrešiti dileme;
- preko dela v skupinah pojasnijo sprejemanje etičnih odločitev in dosežejo dogovor glede standardov etičnega ravnanja;
- sodelujejo z nacionalnimi združenji medicinskih sester, sodelavci in drugimi, da bi zagotovili stalno uporabo etičnih standardov v praksi zdravstvene nege pri izobraževanju, vodenju, raziskovanju in v politiki.

RAZŠIRJANJE KODEKSA ETIKE MEDNARODNEGA SVETA MEDICINSKIH SESTER

Kodeks etike Mednarodnega sveta medicinskih sester mora biti za zagotavljanje učinkovitosti poznan in dostopen medicinskim sestram. Spodbujamo, da se razdeli izobraževalnim institucijam na področju zdravstvene nege, medicinskim sestram na delovnih mestih, objavi v publikacijah zdravstvene nege in drugih množičnih medijih. Kodeks bi moral biti posredovan tudi drugim zdravstvenim strokovnjakom, splošni javnosti, uporabnikom in oblikovalcem (zdravstvenih) politik, organizacijam za človekove pravice ter delodajalcem medicinskih sester. Nacionalnim združenjem medicinskih sester ICN priporoča, da *kodeks* sprejmejo, ga prevedejo v jezik(e) okolja ali ga uporabljajo kot okvir za svoj kodeks etike v zdravstveni negi.

1. MEDICINSKE SESTRE IN PACIENTI ALI DRUGI, KI POTREBUJEJO ZDRAVSTVENO NEGO ALI STORITVE²

- 1.1. Primarna strokovna odgovornost medicinskih sester je, da ljudem zagotavljajo zdravstveno nego in storitve zdaj ali v prihodnosti, tako posameznikom, družinam, skupnosti ali prebivalstvu (v nadaljnjem besedilu pacientom ali drugim, ki potrebujejo njihove storitve).
- 1.2. Medicinske sestre spodbujajo okolje, kjer se priznavajo in spoštujejo človekove pravice, vrednote, navade, verska in duhovna prepričanja posameznika, družine in skupnosti. Pravice medicinskih sester so del človekovih pravic in bi jih morali spoštovati in zaščititi.
- 1.3. Medicinske sestre zagotavljajo, da posameznik in družina prejmeta razumljive, pravilne, zadostne in pravočasne informacije na način, ki upošteva pacientovo kulturo, jezikovne, kognitivne in fizične potrebe ter psihično stanje, na čemer temelji privoljenje v zdravstveno nego in z njo povezane storitve.
- 1.4. Medicinske sestre osebne informacije pacientov obravnavajo kot zaupne in spoštujejo zasebnost, zaupnost in interese pacientov pri zakonitem zbiranju, uporabi, dostopu, prenašanju, shranjevanju in razkritju njihovih osebnih podatkov.
- 1.5. Medicinske sestre spoštujejo zasebnost in zaupnost svojih sodelavcev in ljudi, ki potrebujejo zdravstveno oskrbo, in spoštujejo integriteto stroke zdravstvene nege osebno in v vseh medijih, vključno s socialnimi omrežji.
- 1.6. Medicinske sestre delijo družbeno odgovornost pri uvajanju in podpiranju aktivnosti, usmerjenih v zadovoljevanje zdravstvenih in družbenih potreb vseh ljudi.

2 Izraza »pacienti« in »ljudje, ki potrebujejo zdravstveno nego ali storitve« se uporabljata izmenično. Oba izraza se nanašata na pacienta, družino, skupnost in populacijo, ki potrebuje zdravstveno nego in njene storitve. Praktična okolja obsegajo bolnišnice, primarno raven, vključno s patronažnim varstvom, javno zdravje, zdravje prebivalstva, dolgotrajno oskrbo, oskrbo v prevzgojnih in kazenskih zavodih, akademske ustanove in vlado ter niso omejena na posamezne sektorje.

- 1.7. Medicinske sestre se zavzemajo za enakost in socialno pravičnost pri dodeljevanju sredstev, dostopa do zdravstvene oskrbe in drugih družbenih in ekonomskih storitev.
- 1.8. Medicinske sestre izkazujejo profesionalne vrednote, kot so spoštovanje, pravičnost, odzivnost, skrb, sočutje, empatija, zanesljivost in integriteta. Podpirajo in spoštujejo dostojanstvo ter univerzalne pravice vseh ljudi, vključno s pacienti, sodelavci in njihovimi družinami.
- 1.9. Medicinske sestre pomagajo vzpostavljati kulturo varnosti v okoljih zdravstvene oskrbe. Prepoznajajo ter naslavljajo tveganja za ljudi in varnost zdravstvene nege pri zdravstvenih praksah, stvrtvah in okoljih.
- 1.10. Medicinske sestre nudijo z dokazi informirano zdravstveno nego, osredotočeno na posameznika, ob vključevanju vrednot in načel primarnega zdravstvenega varstva in promocije zdravja v vseh življenjskih obdobjih.
- 1.11. Medicinske sestre zagotavljajo, da je uporaba tehnologij in znanstvenega napredka združljiva z varnostjo, dostojanstvom in človekovimi pravicami. V primeru umetne inteligence ali naprav, kot so roboti za zdravstveno nego ali droni, medicinske sestre zagotavljajo, da strokovna oskrba ostaja osredotočena na posameznika in da te naprave ne nadomeščajo človeških odnosov, temveč jih le podpirajo.

Izvajanje elementov Kodeksa #1:
**MEDICINSKE SESTRE IN PACIENTI ALI DRUGI, KI POTREBUJEJO
 ZDRAVSTVENO NEGO ALI STORITVE**

<p>Medicinske sestre, vodje zdravstvene nege ter medicinske sestre v managementu</p>	<p>Učitelji in raziskovalci</p>	<p><u>Nacionalna združenja medicinskih sester</u></p>
<p>Zagotavljajte na človeka osredotočeno, kulturno kompetentno zdravstveno nego, ki je občutljiva za vrednote, navade in prepričanja ljudi, brez predsodkov ali nepravilne diskriminacije.</p>	<p>V učne načrte vključujte vsebine o kulturnih normah, <u>kompetencah, etiki, človekovih pravicah, enakosti</u>, človekovem dostojanstvu, pravičnosti, razlikah in solidarnosti - kot osnovami za dostopnost zdravstvene oskrbe. Raziskujte na področju <u>človekovih pravic</u>.</p>	<p>Oblikujte izhodišča, standarde za prakso in smernice, ki podpirajo človekove pravice in etične standarde.</p>
<p>Vključite se v nadaljnja izobraževanja o etičnih problemih, etičnih argumentih in etičnem ravnanju. Med deležniki spodbujajte odprto komunikacijo.</p>	<p>Oblikujte učne načrte, ki zajemajo sodobne recenzirane in objavljene pristope k <u>etiki</u> zdravstvene nege. Zagotavljajte možnosti za poučevanje in učenje o etičnih vprašanjih, etičnih načelih in utemeljevanju ter etičnem odločanju. To vključuje spoštovanje načel avtonomije, ne škoditi, dobronamernosti in pravičnosti.</p>	<p>Vzpostavite standarde za izobraževanje v poklicni <u>etiki</u> in zagotavljajte stalno izobraževanje o <u>etiki</u> za <u>medicinske sestre</u>.</p>

Izvajanje elementov Kodeksa #1:
**MEDICINSKE SESTRE IN PACIENTI ALI DRUGI, KI POTREBUJEJO
 ZDRAVSTVENO NEGO ALI STORITVE**

<p>Medicinske sestre, vodje zdravstvene nege ter medicinske sestre v managementu</p>	<p>Učitelji in raziskovalci</p>	<p><u>Nacionalna združenja medicinskih sester</u></p>
<p>Zagotavljajte informirano soglasje za zdravstveno nego in/ ali zdravstveno oskrbo. To vključuje pravico do izbire ali zavrnitev zdravstvene obravnave.</p>	<p>Izobražujte o spoštovanju pacientove avtonomije, informiranem soglasju, o <u>zasebnosti</u> in <u>zaupnosti</u>. Spoštujte pravico, da sodelujoči v raziskavah zavrnejo sodelovanje ali prenehajo sodelovati, brez predsodkov.</p>	<p>Zagotavljajte smernice za raziskave, opravljene na ljudeh, ter stališča, dokumentacijo in nadaljnje izobraževanje na področju informiranega soglasja za zdravstveno nego in oskrbo.</p>
<p>Zagotavljajte strokovno etično presojo pri uporabi informacij, zdravstvenih evidenc in sistemov poročanja tako elektronskih kot na papirju, da bi zagotovili zaščito <u>človekovih pravic, zaupnost</u> in <u>zasebnost</u>, v skladu z željami pacienta in varnostjo skupnosti ter ob upoštevanju ustreznih zakonov.</p>	<p>V učne načrte vključujte načela natančnosti, <u>zaupnosti</u> in <u>zasebnosti</u> pri uporabi medijev, sistemov poročanja in dokumentiranja, tako slik, posnetkov ali komentarjev. Seznanite se z zahtevanim poročanjem v izrednih razmerah.</p>	<p>Oblikujte smernice in standarde za prakso o primerni rabi informacij in sistemov poročanja, ki zagotavljajo zaščito <u>človekovih pravic, zaupnosti</u> in <u>zasebnosti</u> ter o predpisanih mehanizmih poročanja ob izbruhih bolezni v javnem zdravju ali v izrednih razmerah.</p>

Izvajanje elementov Kodeksa #1:
**MEDICINSKE SESTRE IN PACIENTI ALI DRUGI, KI POTREBUJEJO
 ZDRAVSTVENO NEGO ALI STORITVE**

<p>Medicinske sestre, vodje zdravstvene nege ter medicinske sestre v managementu</p>	<p>Učitelji in raziskovalci</p>	<p><u>Nacionalna združenja medicinskih sester</u></p>
<p>Nadrejenim in/ali organom sporočajte vsa tveganja, neprimerno vedenje ali zlorabo tehnologij, ki ogrožajo varnost ljudi, in navedite dejstva, ki to potrjujejo. <u>Medicinske sestre</u> morajo sodelovati pri razvoju tehnologij ter opazovati in poročati o tveganjih, povezanih s tehnologijo in znanstvenim napredkom.</p>	<p>V učne načrte vključujte vsebine ter izvajajte raziskave o tem, kaj sestavlja varno zdravstveno nego, ki spoštuje dostojanstvo in pravice pacientov ter upošteva novo tehnologijo.</p>	<p>Lobirajte pri vladi, zdravstvenih organizacijah, podjetjih za medicinske pripomočke in farmacevtskih podjetjih, da vključijo <u>medicinske sestre</u> v raziskave in razvoj tehnologije, namenjenih oskrbi pacientov.</p>
<p>Izpolnjujte etična načela in odgovornost ter aktivno živite <u>vrednote</u> in ideale stroke.</p>	<p>V učne načrte vključujte strokovne <u>vrednote</u> in ideale, etično odgovornost in obveznosti ter etične okvire s svetovnimi nazori. Prispevajte, širite in poudarjajte etične raziskovalne smernice. Načrtujte raziskave, ki se nanašajo na <u>človekove pravice</u>.</p>	<p>Izražajte <u>vrednote</u> in ideale zdravstvene nege v temeljnih dokumentih in jih vključujte v nacionalne kodekse <u>etike</u> za medicinske sestre.</p>

Izvajanje elementov Kodeksa #1:
**MEDICINSKE SESTRE IN PACIENTI ALI DRUGI, KI POTREBUJEJO
 ZDRAVSTVENO NEGO ALI STORITVE**

<p>Medicinske sestre, vodje zdravstvene nege ter medicinske sestre v managementu</p>	<p>Učitelji in raziskovalci</p>	<p><u>Nacionalna združenja medicinskih sester</u></p>
<p>Razvijajte in nadzorujte varnost na delovnem mestu.</p>	<p>Poučujte in omogočajte učenje o značilnostih, dejavnih tveganja in veščinah za zagotavljanje delovnih okolij, ki so zdrava, varna in trajnostna za vse v zdravstveni negi in oskrbi.</p>	<p>Vplivajte na delodajalce, da spodbujajo zdrava in varna delovna mesta za <u>medicinske sestre</u> in druge zdravstvene delavce. Zagotavljajte smernice za varno okolje in zdrave skupnosti.</p> <p><u>Zagovarjajte</u> postopke za jasne, dostopne, transparentne in učinkovite postopke poročanja za zaščito zdravja in varnosti.</p>

2. MEDICINSKE SESTRE IN PRAKSA

- 2.1. Medicinske sestre imajo osebno odgovornost in obvezo izvajati etično prakso zdravstvene nege ter vzdrževanja kompetenc preko stalnega strokovnega razvoja in vseživljenjskega učenja.
- 2.2. Medicinske sestre vzdržujejo usposobljenost za prakso, da ne ogrožajo zagotavljanja kakovostne in varne zdravstvene nege.
- 2.3. Medicinske sestre delujejo v okviru svojih individualnih kompetenc in reguliranega ali pooblaščenega področja delovanja ter pri sprejemanju in prenašanju odgovornosti uporabljajo strokovno presojo.
- 2.4. Medicinske sestre cenijo svoje dostojanstvo, dobro počutje in zdravje. Da bi to dosegli, je potrebno pozitivno okolje za prakso, za katero so značilni strokovno priznanje, izobraževanje, refleksija, podporne strukture, ustrezni viri, dobre prakse upravljanja ter zdravje in varnost pri delu.
- 2.5. Medicinske sestre ves čas ohranjajo profesionalno držo. Do poklica imajo pozitiven odnos in krepijo njegovo podobo in zaupanje javnosti. Medicinske sestre v svoji poklicni vlogi prepoznavajo in ohranjajo meje osebnih odnosov.
- 2.6. Medicinske sestre delijo svoja znanja in strokovne izkušnje ter zagotavljajo povratne informacije, mentorstvo in podporo pri strokovnem razvoju študentov zdravstvene nege, medicinskih sester začetrnic, sodelavcev in drugih izvajalcev zdravstvenih storitev.
- 2.7. Medicinske sestre so zagovornice pacientov in zagotavljajo kulturo delovnega okolja, ki spodbuja etično ravnanje in odprto komunikacijo.
- 2.8. Medicinske sestre lahko po svoji vesti nasprotujejo sodelovanju v določenih postopkih ali raziskavah, povezanih z zdravstveno nego ali zdravjem, vendar morajo omogočiti spoštljivo in pravočasno ukrepanje, da se zagotovi, da ljudje prejmejo oskrbo, ki ustreza njihovim individualnim potrebam.
- 2.9. Medicinske sestre ohranjajo pravico posameznika za pristanek ali prepoved dostopa do osebnih, zdravstvenih ali genetskih podatkov. Ščitijo uporabo, zasebnost in zaupnost genetskih podatkov ali tehnologij človekovega genoma.

- 2.10. **Medicinske sestre** ustrezno ukrepajo, da **ščitijo** posameznike, družine, skupnosti in populacije, kadar je njihovo zdravje ogroženo zaradi sodelavca, druge osebe, politike, prakse ali napačne uporabe tehnologije.
- 2.11. **Medicinske sestre** aktivno sodelujejo pri spodbujanju varnosti pacientov. Spodbujajo etično ravnanje ob pojavu odklonov ali skorajšnjih odklonov, spregovorijo, kadar je ogrožena varnost pacientov, se zavzemajo za preglednost in sodelujejo z drugimi, da bi zmanjšale možnost odklonov.
- 2.12. **Medicinske sestre** so odgovorne za celovitost podatkov, ki podpirajo in omogočajo etične standarde zdravstvene oskrbe.

Izvajanje elementov Kodeksa #2:
MEDICINSKE SESTRE IN PRAKSA

<p>Medicinske sestre, vodje zdravstvene nege ter medicinske sestre v managementu</p>	<p>Učitelji in raziskovalci</p>	<p><u>Nacionalna združenja medicinskih sester</u></p>
<p>Stremite k strokovnemu izpopolnjevanju z branjem, študijem in nenehnim učenjem. Zahtevajte in se udeležujte stalnega izobraževanja za izboljšanje znanja strokovnih veščin.</p>	<p>Poučujte in omogočite učenje o pomenu in nujnosti vseživljenjskega učenja in <u>kompetenc</u> za prakso. Odkrivajte sodobne koncepte in inovativne metode poučevanja za teorijo in prakso.</p>	<p>Razvijte vrsto možnosti nadaljnega izobraževanja preko revij, medijev, konferenc in izobraževanj na daljavo, ki odražajo napredek v teoriji in praksi zdravstvene nege.</p>
<p>Vzpostavite stalna izobraževanja in sodelujte pri organizaciji dela strokovnih organizacij, pri vrednotenju ter pri sistematični obnovi licenc za delo. Spremljajte, spodbujajte in vrednotite <u>usposobljenost</u> osebja zdravstvene nege za <u>opravljanje poklica</u>.</p>	<p>Izvajajte in širite raziskave, ki proučujejo povezavo med stalnim učenjem in <u>kompetencami</u> v praksi.</p>	<p>Spodbujajte nacionalne politike za visoko kakovost izobraževanja <u>medicinskih sester</u> in izobraževalnih zahtev za nadaljnje pridobivanje pooblastil za opravljanje poklica.</p>

Izvajanje elementov Kodeksa #2:
MEDICINSKE SESTRE IN PRAKSA

<p>Medicinske sestre, vodje zdravstvene nege ter medicinske sestre v managementu</p>	<p>Učitelji in raziskovalci</p>	<p><u>Nacionalna združenja medicinskih sester</u></p>
<p>Vzpostavljajte ravnovesje med delom in zasebnim življenjem, nenehno osebnostno rast in ohranjajte zdrav življenjski slog.</p>	<p>Učite o skrbi zase kot tudi o obveznostih do pacientov, o pomembnosti <u>usposobljenosti za delo</u> ter prakticiranja zdravstvene nege, ki je <u>informirana z dokazi</u>.</p> <p>V učne načrte vključite vsebine odpornosti na stres na delovnem mestu.</p>	<p>Prizadevajte si za delovna okolja, ki spodbujajo načela zdravega življenjskega sloga za <u>medicinske sestre</u>. Zagotavljajte smernice za zdrave in dostojne pogoje dela za <u>medicinske sestre</u>.</p>
<p>Spodbujajte medpoklicno sodelovanje pri razreševanju konfliktov in medsebojnih trenj. Spodbujajte okolje s skupnimi etičnimi <u>vrednotami</u>. Za izboljšanje kakovosti in varnosti zdravstvene nege je treba odpraviti strah pred povračilnimi ukrepi. To bo ustvarilo bolj odprto, transparentno kulturo, v kateri se spodbuja komunikacija, kar vodi v izboljšanje zdravja za vse.</p>	<p>Poučujte o metodah in veščinah za presojanje situacij in razreševanje konfliktov, pa tudi o vlogah in <u>vrednotah</u> drugih strok v zdravstvu.</p>	<p>Obveščajte druge stroke in javnost o vlogah medicinskih sester ter o <u>vrednotah</u> stroke zdravstvene nege. Spodbujajte pozitivno podobo zdravstvene nege. Zavzemajte se za delovne pogoje brez zlorab, nadlegovanja in nasilja.</p>

Izvajanje elementov Kodeksa #2:
MEDICINSKE SESTRE IN PRAKSA

<p>Medicinske sestre, vodje zdravstvene nege ter medicinske sestre v managementu</p>	<p>Učitelji in raziskovalci</p>	<p><u>Nacionalna združenja medicinskih sester</u></p>
<p>Razvijajte primerne <u>profesionalne odnose</u> s pacienti in sodelavci; izvajajte strokovno presojo in zavračajte darila ali podkupnine ter se izogibajte konfliktom interesov.</p>	<p>Vzdržujte in poučujte o profesionalnih mejah in veščinah njihovega ohranjanja. Poučujte o prepoznavanju konfliktov interesov ter o metodah, da se jim izognemo.</p>	<p>Postavljajte standarde profesionalnih meja in vzpostavljajte postopke za izražanje priznanj in hvaležnosti.</p>
<p>Ob uveljavljanju ugovora vesti, kadar lahko dejanje povzroči škodo ali je moralno sporno za medicinsko sestro, zagotavljajte kontinuiteto oskrbe pacienta.</p>	<p>Spodbujajte <u>samorefleksijo</u> in poučujte o okvirjih in postopkih <u>ugovora vesti</u>.</p>	<p>Razvijajte standarde in smernice za zavrnitev sodelovanja v določenih zdravstvenih postopkih. Vključite smernice za <u>ugovor vesti</u> v nacionalni poklicni kodeks <u>etike</u>.</p>

3. MEDICINSKE SESTRE IN STROKA

- 3.1. Medicinske sestre prevzemajo vodilno vlogo pri določanju in izvajanju z dokazi informiranih, sprejemljivih standardov klinične prakse zdravstvene nege, upravljanja, raziskovanja in izobraževanja.
- 3.2. Medicinske sestre in učitelji zdravstvene nege so dejavni pri širjenju sodobnega strokovnega znanja, ki temelji na raziskavah in ki podpira z dokazi informirano prakso.
- 3.3. Medicinske sestre aktivno razvijajo in ohranjajo ključne poklicne vrednote.
- 3.4. Medicinske sestre v okviru svojih strokovnih organizacij sodelujejo pri oblikovanju pozitivnega in konstruktivnega delovnega okolja, ki zajema klinično oskrbo, izobraževanje, raziskovanje, upravljanje in vodenje. To vključuje okolja, ki medicinskim sestram omogočajo opravljanje dela v optimalnem obsegu ter zagotavljanje varne, učinkovite in pravočasne zdravstvene nege v varnih delovnih pogojih ter so družbeno in ekonomsko pravična do medicinskih sester.
- 3.5. Medicinske sestre prispevajo k pozitivnim in etično naravnanim organizacijskim okoljem in ne sprejemajo neetičnih praks in okolij. Sodelujejo s kolegi iz zdravstvene nege, z drugimi (zdravstvenimi) disciplinami ter z ustreznimi skupnostmi pri etičnem ustvarjanju, izvajanju in razširjanju strokovno pregledanih in etično odgovornih raziskav ter pri razvoju prakse v zvezi z zdravstveno oskrbo pacientov, zdravstveno nego in zdravjem.
- 3.6. Medicinske sestre sodelujejo pri načrtovanju, razširjanju in uporabi raziskav, ki izboljšujejo izide za posameznike, družine in skupnosti.
- 3.7. Medicinske sestre se pripravljajo in odzivajo na izredne razmere, katastrofe, konflikte, epidemije, pandemije, socialne krize in razmere pomanjkanja virov. Varnost tistih, ki so deležni zdravstvene nege in oskrbe, je skupna odgovornost posameznih medicinskih sester ter vodij zdravstvenih sistemov in organizacij. To vključuje ocenjevanje tveganj ter pripravo, izvajanje in zagotavljanje virov za njihovo zmanjšanje.

Izvajanje elementov Kodeksa #3:
MEDICINSKE SESTRE IN STROKA

<p>Medicinske sestre, vodje zdravstvene nege ter medicinske sestre v managementu</p>	<p>Učitelji in raziskovalci</p>	<p><u>Nacionalna združenja medicinskih sester</u></p>
<p>Sodelujte s kolegi pri izvajanju, širjenju in uporabi raziskav, povezanih z oskrbo pacientov, zdravstveno nego in zdravjem.</p>	<p>Poučujte raziskovalno metodologijo, poklicno etiko in vrednotenje. Izvajajte, širite, uporabljajte in vrednotite raziskave, namenjene preučevanju in naprednim znanjem iz zdravstvene nege.</p>	<p>Razvijajte stališča, smernice, politike in standarde, ki temeljijo na raziskavah zdravstvene nege in znanstvenem pristopu.</p>
<p>Spodbujajte sodelovanje v <u>nacionalnih združenjih medicinskih sester</u> z namenom krepitev solidarnosti in sodelovanja pri zagovarjanju ugodnih družbenoekonomskih in delovnih pogojev za medicinske sestre.</p>	<p>Pri poučevanju poudarjajte naravo, vlogo in pomen strokovnih združenj in mednarodnega sodelovanja na področju zdravstvene nege.</p>	<p>Komunicirajte o pomembnosti članstva v strokovnih organizacijah medicinskih sester in spodbujajte sodelovanje v <u>nacionalnih združenjih medicinskih sester</u>.</p>

Izvajanje elementov Kodeksa #3:
MEDICINSKE SESTRE IN PRAKSA

<p>Medicinske sestre, vodje zdravstvene nege ter medicinske sestre v managementu</p>	<p>Učitelji in raziskovalci</p>	<p><u>Nacionalna združenja medicinskih sester</u></p>
<p>Spodbujajte etično vedenje in razvijajte strategije za soočanje z moralnimi stiskami med nastajajočimi krizami, kot so pandemija ali različni konflikti.</p>	<p>Pripravljajte študente za lokalno odzivanje na globalne probleme s široko vizijo solidarnosti in skupnim dobrim. Vključite skrb za ranljive skupine, še posebej za dojenčke, starejše, zapornike, revne, žrtve trgovine z ljudmi, razseljene osebe in begunce.</p>	<p>Sodelujte s svetovnimi organizacijami z namenom naslavljanja obstoječih in nastajajočih vprašanj <u>socialne pravičnosti</u>.</p>
<p>Razvijajte smernice za obravnavo problemov v delovnem okolju, kot so trpinčenje, nasilje, spolno nadlegovanje, utrujenost, varnost in upravljanje z varnostnimi odkloni. Sodelujte v študijah, ki se nanašajo na poklicno <u>etiko</u> in etične probleme v vseh delovnih okoljih.</p>	<p>Poučujte prepoznavanje nezdravih delovnih okolij in veščin za razvoj odpornih in zdravih delovnih skupnosti. Izvajajte raziskave o etičnih problemih na delovnih mestih na vseh področjih zdravstvene nege.</p>	<p>Vplivajte, pritiskajte in se pogajajte o pravičnih in dostojnih delovnih pogojih. Razvijajte stališča in smernice za naslavljanje težav na delovnem mestu.</p>

Izvajanje elementov Kodeksa #3:
MEDICINSKE SESTRE IN STROKA

<p>Medicinske sestre, vodje zdravstvene nege ter medicinske sestre v managementu</p>	<p>Učitelji in raziskovalci</p>	<p><u>Nacionalna združenja medicinskih sester</u></p>
<p>Bodite pripravljeni in odzivni na urgentna stanja, katastrofe, konflikte, epidemije, pandemije in pogoje, v katerih vlada pomanjkanje.</p>	<p>Zagotavljajte, da učni načrti vsebujejo najpomembnejše elemente oskrbe ljudi in prebivalstva v visoko tveganih, zahtevnih okoljih.</p>	<p>Zagovarjajte in lobirajte pri vladah in zdravstvenih organizacijah za prednostno obravnavo in zaščito zdravja, varnosti in blaginje zdravstvenih delavcev med odzivanjem na zdravstvene krize.</p>
<p>Kolege iz drugih kultur in držav, ne glede na nacionalnost, barvo kože, etničnost ali jezik, obravnavajte nediskriminacijsko.</p>	<p>Poučujte načela Kodeksa ravnanja pri mednarodnem zaposlovanju zdravstvenih delavcev (Kodeks ravnanja SZO o mednarodnem zaposlovanju zdravstvenih delavcev) za prispevek k etičnemu zaposlovanju <u>medicinskih sester</u>.</p>	<p>Spodbujajte etično zaposlovanje medicinskih sester in sodelujte z vladnimi in regulacijskimi telesi, odgovornimi za licenciranje, da bi zmanjšali ovire za zaposlovanje tujih <u>medicinskih sester</u>.</p>

4. MEDICINSKE SESTRE IN GLOBALNO ZDRAVJE

- 4.1. Medicinske sestre spoštujejo zdravstveno varstvo kot človekovo pravico in zagovarjajo pravico do splošnega dostopa do zdravstvenega varstva za vse.
- 4.2. Medicinske sestre zagovarjajo dostojanstvo, svobodo in enakovrednost vseh ljudi ter nasprotujejo vsem oblikam izkoriščanja, kot sta trgovina z ljudmi in delo otrok.
- 4.3. Medicinske sestre vodijo ali prispevajo k uspešnemu razvoju zdravstvenih politik.
- 4.4. Medicinske sestre prispevajo k zdravju prebivalstva in delujejo v smeri doseganja Ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov (United Nations Sustainable Development Goals) (SDGs) (UN brez datuma).
- 4.5. Medicinske sestre prepoznava pomembnost družbenih dejavnikov zdravja. Prispevajo in zagovarjajo politike in programe, ki jih naslavlja.
- 4.6. Medicinske sestre sodelujejo in delujejo, da bi ohranile, obdržale in zaščitile naravno okolje in se zavedajo zdravstvenih posledic uničevanja okolja, npr. klimatskih sprememb. Zagovarjajo pobude, ki zmanjšujejo okolju škodljive prakse ter spodbujajo zdravje in dobro počutje.
- 4.7. Medicinske sestre sodelujejo z drugimi poklici s področja zdravstva in socialnega varstva ter z javnostjo, da bi podprle načela pravičnosti s spodbujanjem odgovornosti na področju človekovih pravic, enakosti in poštenosti ter s spodbujanjem javnega dobrega in zdravega planeta.
- 4.8. Medicinske sestre sodelujejo na mednarodni ravni za razvoj in ohranjanje globalnega zdravja in zagotavljanje politik in načel na tem področju.

Izvajanje elementov Kodeksa #4:
MEDICINSKE SESTRE IN GLOBALNO ZDRAVJE

<p>Medicinske sestre, vodje zdravstvene nege ter medicinske sestre v managementu</p>	<p>Učitelji in raziskovalci</p>	<p><u>Nacionalna združenja medicinskih sester</u></p>
<p>Sodelujte pri prizadevanjih za <u>človekove pravice</u>, kot so preprečevanje in prepoznavanje trgovine z ljudmi, pomoč ranljivim skupinam, zagotavljanje univerzalnega izobraževanja in zmanjševanje lakote in revščine.</p>	<p>Zagotavljajte, da učni načrti pokrivajo vsebine s področja <u>človekovih pravic, cilje trajnostnega razvoja</u>, univerzalni dostop do zdravstvene oskrbe, kulturno primerno oskrbo, državljansko odgovornost, <u>enakost</u> in družbeno ter <u>okoljsko pravičnost</u>.</p>	<p>Sodelujte z regulacijskimi organi s področja zdravstvene nege, prostovoljnimi organizacijami in globalnimi agencijami pri razvoju stališč in smernic, ki podpirajo <u>človekove pravice</u>, <u>okoljsko pravičnost</u> in mednarodni mir.</p>
<p>Izobražujte sebe in kolege o globalnem zdravju, vključno s trenutnimi in novimi tehnologijami. <u>Zagovarjajte</u> etično uporabo tehnologij in znanstvenega napredka v skladu z varnostjo, dostojanstvom, <u>zasebnostjo, zaupnostjo</u> in <u>človekovimi pravicami</u>.</p>	<p>Iščite priložnosti za vrednotenje kratkoročnih in dolgoročnih etičnih posledic uporabe različnih tehnologij in nastajajočih praks, vključno z inovativno opremo, robotiko, <u>genetiko</u> in <u>genomiko</u>, tehnologijo matičnih celic in donacijo organov.</p>	<p>Prispevajte k zakonodaji in politikam glede etične uporabe tehnologije in znanstvenega napredka, ki sta prilagojena zdravstvenim in družbenim normam ter razmeram v državi.</p>

Izvajanje elementov Kodeksa #4:
MEDICINSKE SESTRE IN GLOBALNO ZDRAVJE

<p>Medicinske sestre, vodje zdravstvene nege ter medicinske sestre v managementu</p>	<p>Učitelji in raziskovalci</p>	<p><u>Nacionalna združenja medicinskih sester</u></p>
<p>Pridobivajte in širite znanje o negativnih učinkih klimatskih sprememb na zdravje ljudi in našega planeta.</p>	<p>Poučujte o dejstvih in posledicah podnebnih sprememb na zdravje in o številnih priložnostih za podporo podnebnemu zdravju na politični in institucionalni ravni.</p>	<p>Sodelujte pri pripravi zakonodaje za zmanjšanje vpliva zdravstvenih zavodov in zdravstvene dejavnosti na okolje ter obravnavanje podnebnih sprememb, ki negativno vplivajo na zdravje prebivalstva.</p>
<p>Podpirajte etično in kompetentno uporabo <u>socialnih omrežij</u> in tehnologij za izboljšanje zdravja prebivalstva, skladno z <u> vrednotami </u> stroke zdravstvene nege.</p>	<p>Sodelujte pri razvoju, uvajanju in vrednotenju novih in prihajajočih tehnologij, vključno s <u>socialnimi omrežji</u>, v smislu preventivnih pobud, izobraževanj o javnem zdravju in doseganja zdravja in blaginje celotnega prebivalstva. Pripravite učne načrte in sodelujte v raziskavah v podporo ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.</p>	<p>Posodablajte znanja in razširjajte zavedanje o <u>ciljih trajnostnega razvoja Združenih narodov</u> za izboljšanje zdravja. Aktivno načrtujte sodelovanje zdravstvene nege pri doseganju teh ciljev.</p>

Izvajanje elementov Kodeksa #4:
MEDICINSKE SESTRE IN GLOBALNO ZDRAVJE

<p>Medicinske sestre, vodje zdravstvene nege ter medicinske sestre v managementu</p>	<p>Učitelji in raziskovalci</p>	<p><u>Nacionalna združenja medicinskih sester</u></p>
<p>Odzivajte se na lokalne in globalne probleme, ki vplivajo na zdravje, kot so revščina, varnost prehrane, zavetišča, imigracije, spol, razred, etničnost, barva kože, zdravje okolja, dostojanstveno delo in izobraževanje.</p>	<p>Izobražujte o družbenopolitičnih in ekonomskih problemih, ki vplivajo na zdravje, vključno s spolom, etničnim poreklom, barvo kože, kulturo, neenakostjo in diskriminacijo. Raziskujte družbenopolitične dejavnike, ki prispevajo k individualnemu in javnemu zdravju in bolezni.</p>	<p>Sodelujte z drugimi nacionalnimi in mednarodnimi organizacijami zdravstvene nege za oblikovanje politik in zakonodaje, ki naslavljata <u>družbenoekonomske dejavnike zdravja</u>.</p>
<p>Vključujte koncepte miru, mirovne diplomacije in vzpostavljanja miru v vsakodnevno prakso.</p>	<p>Izobražujte in raziskujte na področju mirovne diplomacije in vzpostavljanja miru v skupnostih in na globalni ravni.</p>	<p>Sodelujte na svetovni, nacionalni in regionalni ravni z vladami in organizacijami zdravstvene nege za doseganje ciljev svetovnega miru in pravičnosti ter zmanjševanje vzrokov bolezni.</p>

Zagovorništvo	Aktivno podpiranje pravih in dobrih prizadevanj; podpiranje drugih, ko govorijo v svojem imenu ali v imenu drugih, ki ne morejo govoriti zase. Zagovorništvo pomeni, da oseba odloči/privoli sama zase.
Kompetence	Celovito znanje, spretnosti, presoja in lastnosti, ki jih medicinska sestra potrebuje za varno in etično opravljanje svojega dela v določeni vlogi in v določenem okolju.
Zaupnost	Zaupnost se nanaša na dolžnost medicinske sestre, da ne deli informacij o pacientu s tretjimi osebami, ki niso povezane z njegovo zdravstveno oskrbo. Zaupnost je omejena dolžnost, ki jo včasih lahko preglasi zakon ali uredba, npr. obvezno poročanje o določenih boleznih.
Ugovor vesti	Zavrnitev sodelovanja pri določenem dejanju ali zahteva po izvzetosti od sodelovanja pri intervencijah (npr. splav, operacija za spremembo spola, transplantacija organov), pri katerih oseba občuti, da je ogrožena njena moralna integriteta. To vključuje zavrnitev sodelovanja pri ukrepu ali posegu, ki se zazna kot neprimeren za določenega pacienta ali ne upošteva njegovih želja.
Sodelavci	Medicinske sestre in drugi zdravstveni in nezdravstveni sodelavci in strokovnjaki.
Okoljska pravičnost	Okoljska pravičnost zahteva enakopravno porazdelitev dobrin (npr. čiste vode, zelenih površin, čistega zraka) in varno ter enakopravno porazdelitev bremen (npr. odlaganja strupenih odpadkov, hrupa, tovarniškega onesnaževanja zraka). Vključuje trajnost, reprezentativno udeležbo in preprečevanje okoljske diskriminacije.

Enakost	Enakost je vidik socialne pravičnosti. Nanaša se na odsotnost sistemskih prikrajšanosti, ki povzročajo razlike v zdravju za določene dele družbe. Enakost je bistvena za popolno priznanje človekovih pravic.
Etika	Je veja filozofije. Uporabna normativna etika se najpogosteje uporablja v zdravstveni in poklicni etiki. Pomaga določiti, kaj »je treba storiti« na družbeni, skupnostni ali individualni ravni. Obravnava tudi širša družbena vprašanja, kot so človekove pravice, globalno sodelovanje, podnebne spremembe, globalne pandemije, družbeno-strukturne razlike.
Družina	Družbena enota, ki je sestavljena iz članov, ki so povezani preko krvnih, sorodstvenih, čustvenih ali pravnih odnosov.
Usposobljenost za delo	Imeti veščine, znanje, zdravje in značaj za opravljanje dela na varen in učinkovit način (UK NMC 2021).
Genetika	Proučevanje posameznih genov, genetskih variacij in dednosti pri organizmih.
Genomika	Proučevanje celotnega sklopa genov posameznika, t. i. genoma, da bi našli variacije, ki vplivajo na zdravje, odziv na zdravila, interakcije med geni ali z okoljem.
Človekove pravice	Človekove pravice pripadajo vsem ljudem, ne glede na narodnost, spol, nacionalno ali etnično poreklo, barvo kože, veroizpoved, jezik ali kakršen koli drugi status. Segajo od najosnovnejših, kot je pravica do življenja, do pravic do hrane, izobraževanja, dela, zdravja, zdravih življenjskih razmer in svobode (Povzeto po Uradu visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice OHCHR, brez datuma).

Nacionalna združenja medicinskih sester

Profesionalna nacionalna združenja medicinskih sester, ki pojasnjujejo, raziskujejo, izobražujejo in spodbujajo stalni razvoj medicinskih sester in zdravstvene nege.

Medicinska sestra

Medicinska sestra je oseba, ki je končala program osnovnega splošnega izobraževanja na področju zdravstvene nege in ima dovoljenje ustreznega regulacijskega organa za izvajanje zdravstvene nege v svoji državi. Osnovno izobraževanje zdravstvene nege je formalno priznan študijski program, ki zagotavlja široko in trdno podlago na področju vedenjskih, življenjskih in zdravstveno-negovalnih ved za splošno prakso zdravstvene nege, za vodstveno vlogo in za izobraževanje po osnovnem izobraževanju za specialistično ali napredno prakso zdravstvene nege. Medicinska sestra je pripravljena in pooblaščen(a) (1) za izvajanje splošnega obsega prakse zdravstvene nege, vključno s promocijo zdravja, preprečevanjem bolezni in oskrbo telesno bolnih, duševno bolnih in invalidnih oseb vseh starosti ter v vseh zdravstvenih in drugih okoljih skupnosti; (2) za izvajanje poučevanja zdravstvene nege; (3) za polno sodelovanje kot članica zdravstvenega tima; (4) za vodenje in usposabljanje medicinskih sester in drugih izvajalcev zdravstvene nege ter (5) za sodelovanje v raziskovanju (ICN 1987).

Vodja zdravstvene nege

Vodja zdravstvene nege je odgovoren za vsakodnevno delovanje enote zdravstvene nege in vodenje osebja zdravstvene nege v določeni enoti ali oddelku.

Osebnostne informacije

Informacije, pridobljene med strokovnim stikom, ki so zasebne za posameznika ali družino in ki lahko ob razkritju kršijo pravico do zasebnosti, povzročijo neprijetnosti, zadrego ali škodo posamezniku ali družini.

Na posameznika osredotočena oskrba	Cenjenje in spoštovanje značilnosti, lastnosti in želja pacienta, kot so kulturna in verska prepričanja ter njihovo vključevanje v načrtovanje in izvajanje zdravstvene nege, storitev ali oblikovanja programov.
Profesionalni odnos	Profesionalni odnos je stalna interakcija med dvema osebama, v kateri se spoštuje vrsta določenih pravil ali omejitev, ki veljajo za primerne v skladu z veljavnimi etičnimi standardi.
Primarno zdravstveno varstvo	Primarno zdravstveno varstvo je družbeno celovit pristop k zdravju in dobremu počutju ljudi, osredotočen na potrebe in želje posameznikov, družin in skupnosti. Obravnava širše dejavnike zdravja ter se osredotoča na celovite in medsebojno povezane vidike telesnega, duševnega in socialnega zdravja ter dobrega počutja (SZO 2019).
Zasebnost	Zasebnost je pravica do svobode pred vdorom v osebne zadeve in v informacije posameznika ali v njegovo telo.
Povezane skupine	Druge medicinske sestre, zdravstveni delavci ali drugi strokovnjaki, ki nudijo storitve posameznikom, družini ali skupnosti ter delujejo v smeri doseganja zelenih ciljev.
Samoodločanje	Pravica do spoštovanja posameznikovih avtonomnih odločitev. Samoodločanje ni absolutno. Lahko je omejeno zaradi kognitivne ali vedenjske nezmožnosti, mladoletnosti, možnostmi povzročitve škode sebi ali drugim ter kršenja svobode drugih.

Samorefleksija	Sposobnost vrednotenja lastnih misli, načrtov ali dejanj v povezavi z etičnimi odgovornostmi in etičnimi usmeritvami.
Družbeni dejavniki zdravja	Pogoji, v katere se ljudje rodijo, rastejo, živijo, delajo in se starajo. Te pogoje oblikujejo razporeditev denarja, moči in virov na globalni, nacionalni in lokalni ravni. Družbeni dejavniki zdravja so večinoma najbolj odgovorni za neenakosti na področju zdravja, to je nepošteno in preprečljive razlike v zdravstvenem stanju, ki so opazne znotraj države in med državami (WHO 2020).
Družbena pravičnost	Doseganje enakosti in enakopravnosti v družbi in v stroki (Strateški načrt Mednarodnega sveta medicinskih sester 2019 - 2023). Družbena pravičnost je oblika pravičnosti, ki zahteva nepristransko porazdelitev družbenih dobrin in koristi ter nepristransko porazdelitev družbenih bremen in uveljavlja splošne človekove pravice. Družbene neenakosti lahko obstajajo le v korist najmanj privilegiranih v družbi. Družbena pravičnost se nanaša na vse – tako na državljane kot nedržavljanke.
Socialna omrežja	Socialna omrežja so krovni izraz, ki se uporablja za opis družabnega sodelovanja prek tehnoloških orodij, od katerih so številna spletna. To med drugim vključuje spletne forume, bloge in spletna mesta za mreženje, kot so Facebook, Twitter, Instagram in LinkedIn (Inštitut za poslovno etiko 2019) (Institute of Business Ethics 2019).

Cilji trajnostnega razvoja

Cilji trajnostnega razvoja so načrti za doseganje boljše in bolj trajnostne prihodnosti za vse ljudi. Naslavljajo globalne spremembe, s katerimi se srečujemo, vključno z revščino, neenakostjo, klimatskimi spremembami, okoljsko degradacijo, mirom in pravičnostjo. Vseh 17 ciljev je med seboj povezanih in pomembno je, da jih dosežemo do leta 2030, če želimo, da ne bo nihče zaostal (Združeni narodi, brez datuma).

Vrednote

Vrednote v zdravstveni negi so cilji, h katerim stremita tako stroka kot tudi odnos medicinska sestra-pacient. Ti cilji na primer vključujejo zdravje, dostojanstvo, spoštovanje, sočutje, enakost, vključenost. Upoštevati je treba, da so nekatere vrednote (cilji) tudi obveznosti (dejanja) in lastnosti značaja (vrline).

VIRI

Institute of Business Ethics (2019). The Ethical Challenges and Opportunities of Social Media Use. *Business Ethics Briefing*. 2 May 2019. Retrieved from: <https://www.ibe.org.uk/resource/the-ethical-challenges-and-opportunities-of-social-media-use.html>

International Council of Nurses (1987). Definition of a nurse. Available at: <https://www.icn.ch/nursing-policy/nursing-definitions>

Office of the High Commissioner for Human Rights (n.d.). What are human rights? Retrieved from: <https://www.ohchr.org/en/issues/pages/whatarehumanrights.aspx>

United Kingdom Nursing & Midwifery Council (2021). What is fitness to practice? Retrieved from: <https://www.nmc.org.uk/concerns-nurses-midwives/dealing-concerns/what-is-fitness-to-practise/>

United Nations (n.d.). *About the Sustainable Development Goals*. Retrieved from: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

Woodbury MG & Kuhnke JL (2014). Evidence-based practice vs Evidence-informed practice. What's the Difference? *Wound Care Canada*. Vol 12, Number 4, Spring 2014. Retrieved from: <https://torontocentreforneonatalhealth.com/wp-content/uploads/2019/09/Article-WhatstheDifference.pdf>

World Health Organization (2019). Primary Health Care Key Facts. Retrieved from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/primary-health-care>

World Health Organization (2020). *Social determinants of health*. Retrieved from: <https://www.who.int/gender-equity-rights/understanding/sdh-definition/en/#:~:text=Social%20determinants%20of%20health%E2%80%933The,global%2C%20national%20and%20local%20levels>

International Council of Nurses

3, Place Jean Marteau
1201 Geneva, Switzerland
+41229080100
icn@icn.ch
www.icn.ch